

Nei som paa det, der er Gjenstand for den nærværende Forespørgsel.

Brig: Jeg forlangte Ordet før, da den ærede Forespørger udtalte sig, men jeg kan fatte mig kort efter de Ytringer, vi have hørt af den høitagtede Minister og den ærede sidste Taler. Jeg er fuldstændig enig med dem Begge i, at Ophævelsen af Tvangssystemet vilde være en Zdelæggelse for Skolen. Jeg skal i denne Henseende først bemærke, at medens man her synes fra den demokratiste Side at gjøre Skridt til at fremfalde Ophævelse af dette Tvangssystem, saa søger man i andre Lande, der i Civilisation ere gaaede videre end vi, netop at stræbe hen derimod, fordi man har følt de store Ulemper for Samsundet af, at en stor Klasse af Befolkningen opdrages i Uvidenhed og gjennem Uvidenhed bliver ført til Fattigdom og gjennem Fattigdom igjen til Forbrydelse. Man har erkjendt, at et af de bedste Midler til at have den lavere Klasse til lige Trin med andre, til at sætte den istand til at kunne drage Nytte af Samsundets Goder, er at stænke den Underviisning. I England og Frankrig har der saaledes hævet sig vægtige Stemmer for den tvungne Skolegang; i hele Tydskland er Tvangssystemet gjældende. Det er ikke alene fra tidligere Tid, men i den allerseneste Tid og efter Frihedsbevægelsen i 1848, at man har erkjendt det Gavnlige og Nødvendige i dette System. Det er endog saa Tilfældetovre i Nordamerika, hvor den personlige Frihedsfølelse er saa stærk, og hvor de Indgreb i Personernes Ret, som man finder der ere forbundne med Tvangssystemet, maastee føles allerstærkest; ogsaa der har man i enkelte af Staterne fundet sig foranlediget til at fremfalde Bestemmelser i samme Retning. I Schweiz er Skolevæsenet en Tvangssag undtagen i Canton Genf og i de Cantoner, der staae lavest i Udvikling, i de katolske Cantoner Schweiz, Uri og Unterwalden. I alle de andre Cantoner er Underviisningen en Tvangssag, og det er ikke en gang i disse Stater Tilfældet, at Underviisningen er gratis; nei, i de fleste af dem er der tillige en tvungen Betaling for Underviisningen. Det er en af de Indvendinger, man

f. Ex. i Frankrig stærkest har fremført imod dette Tvangssystem, at man derigjennem paa lagde Befolkningen en Skat, som var tung at bære; men hos os er jo Underviisningen aldeles gratis, det er en Gave, man giver denne Deel af Befolkningen, men som man ogsaa tvinger den til at nyde Godt af. Med Hensyn til de Ytringer, vi hørte af den ærede første Taler, da forekommer det mig, at han hævdede Faderens Ret i en Grad, der ikke kan bestaae med og heller ikke er gjældende i den nuværende Samsundsorden. Den høitærede Minister har allerede gjendrevet den Anskuelse, og jeg skal kun tillade mig at tilføje, at Faderen heller ikke har en absolut Ret over Barnet i andre Retninger. Staten beskytter Barnet mod Mis-handlinger, Staten beskytter Barnets Glæde; i flere Henseender reprædenter Staten eller Samsundet saaledes som Værge imod Faderens enten Uvidenhed eller Mangel paa Dygtighed eller Villie til at værne om Barnet. Dernæst maa man, naar man saa stærkt hævder, at det er et Indgreb i den personlige Frihed; og stiller Skolefrihed sammen med Troesfrihed, vel erindre, at man indskrænker, ikke den enkelte Mand's Frihed, men hans Frihed til at raade paa en vilkaarlig Maade over en Anden. I Oldtiden havde Faderen Ret til at sælge, ja til at dræbe sit Barn, Barnet var en Ting, men i Nutiden har Barnet Rettigheder; det har en Ret til at blive deelagtigt i de Goder, som Samsundet byder, og som det kun igjennem Underviisningen kan opnaae. Det er Samsundets Ret til at beskytte Barnet imod de Farer, der kunne fremfalde ved Uvidenhed, der ogsaa giver det en Ret til at sørge for, at det faaer en passende Underviisning. Og er dette nyttigt og nødvendigt, maa Samsundet ogsaa have Ret til at anvende de hensigtsmæssigste Midler til at gennemføre det. Jeg troer saaledes, at det aldeles ikke kan benægtes, at Staten har den fuldkomneste Ret til i den Henseende, baade for sin egen og for Barnets Skyld, at reprædenter med den Fordring, at der skal gives Barnet den Underviisning, som er nødvendig for, at det kan blive et nyttigt Medlem af Samsundet og komme til den Udvikling, hvortil det er istand. Et andet Spørgsmaal er det naturligviis, om dette Middel, igjennem